

De taaltoestanden in de Brusselse plaatselijke besturen

Een stand van zaken op basis van het jaarverslag van de vice-gouverneur van Brussel-Hoofdstad over het jaar 2012

Elk jaar brengt de vice-gouverneur van Brussel-hoofdstad een verslag uit over de toepassing van de taalwetgeving in de Brusselse plaatselijke besturen. Het jongste verslag handelt over het jaar 2012.¹ In hetgeen hieronder volgt geven we de voornaamste resultaten uit dit jaarverslag weer.

I. De tweetaligheid van het personeel

*Wetgevende bepalingen*²: met uitzondering van het vak- en werkliedenpersoneel dat niet in contact komt met het publiek moet **iedereen** die in dienst treedt van een Brussels plaatselijk bestuur eerst **een taalexamen bij Selor** hebben afgelegd over zijn elementaire of voldoende **kennis van de tweede taal**.³

De **vice-gouverneur** is belast met de **controle** op de naleving van deze bepalingen en moet aanstellingen die daarmee strijdig zijn **schorsen** (art. 65 SWT). Om deze controle mogelijk te maken moeten de Brusselse plaatselijke besturen alle besluiten die betrekking hebben op benoemingen of bevorderingen naar de vice-gouverneur doorsturen (art. 62, § 2 SWT). Door de vice-gouverneur geschorste besluiten kunnen vervolgens door de gemeenten worden ingetrokken. Gebeurt dat niet, dan moeten deze besluiten worden **vernietigd door de voogdijoverheid** over de plaatselijke besturen. Voor de Brusselse gemeenten is dat de minister van de Brusselse regering belast met de voogdij over de gemeenten; voor de OCMW's zijn dat de twee collegeleden van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie belast met de voogdij over de Brusselse OCMW's. Volgens de rechtspraak van de Raad van State is deze vernietigingsbevoegdheid niet facultatief, maar verplichtend en is “*een abdicatie [hiervan door de toezichthoudende overheid] wederrechtelijk*”.⁴

A. De gemeenten

1. Globaal beeld

a. Schorsingen door de vice-gouverneur

¹ *Verslag van de vice-gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad voor het jaar 2012*, onuitgegeven verslag, 80 p.

² Gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik der talen in bestuurszaken (afgekort: SWT).

³ “Art. 21. [...] § 2. Wanneer het voorgeschreven wordt, omvat het toelatingsexamen voor iedere kandidaat een schriftelijk of computergestuurd gedeelte over de elementaire kennis van de tweede taal.

Indien geen toelatingsexamen voorgeschreven wordt, moet de kandidaat, vóór zijn benoeming, aan een schriftelijk of computergestuurd examen over dezelfde kennis onderworpen worden.

§ 3. De §§ 1 en 2 zijn niet toepasselijk op het vak- en werkliedenpersoneel.

§ 4. Wordt afhankelijk gemaakt van het slagen voor een schriftelijk of computergestuurd examen over de voldoende kennis van de tweede taal, iedere benoeming of bevordering tot een ambt, waarvan de titularis, tegenover de overheid waaronder hij ressorteert, verantwoordelijk is voor het behoud van de eenheid in de rechtspraak of in het beheer van de dienst waarvan de hoge leiding hem is toevertrouwd.

§ 5. Onverminderd voorgaande bepalingen kan niemand benoemd of bevorderd worden tot een ambt of betrekking, waarvan de titularis omgang heeft met het publiek, indien hij er niet mondeling van laat blijken door een aanvullend examengedeelte of door een bijzonder examen, dat hij aan de aard van de waar te nemen functie aangepaste voldoende of elementaire kennis bezit van de tweede taal.”

⁴ Bijvoorbeeld arrest van de Raad van State nr. 156.436 van 16 maart 2006.

Totalen 2012. De vice-gouverneur kreeg in totaal 1726 dossiers binnen.⁵ Hiervan waren er 723 legaal (in orde met de taalvoorschriften, de betrokkenen beschikten dus over het vereiste taalattest) en niet minder dan 1003 illegaal, dus niet in orde met de taalvoorschriften. **58,1% van alle dossiers was dus niet in orde met de taalvoorschriften.** Toch schorste de vice gouverneur slechts 667 van de 1003 illegale aanstellingen. Dat is 38,6% van het totaal aantal dossiers. Tegen de wet in liet de vice-gouverneur 336 dossiers (19,5%) passeren voor “*tewerkstellingen van zeer korte duur om de continuïteit van de dienst te verzekeren*”.⁶

Totalen in historisch perspectief. In historisch perspectief betekent dit dat er in 2012 **een flinke daling is opgetreden van het aantal illegale benoemingen. Het aantal illegale aanstellingen blijft evenwel onaanvaardbaar hoog** (tabel 1).

*Tabel 1: percentage illegale benoemingen wegens gebrek aan kennis van de tweede taal in de Brusselse gemeenten 1995-2012*⁷

Jaar	% illegale benoemingen
1995	27%
1996	22%
1997	21,5%
1998	26%
1999	31,5%
2000	33%
2001	49,5%
2002	58%
2003	59%
2004	60%
2005	61,5%
2006	61,5%
2007	64%
2008	63%
2009	70%
2010	69,3%
2011	69,1%
2012	58,1%

Totalen 2012 per taalgroep. Men kan de gegevens ook opsplitsen per taalgroep. Voor de Nederlandstaligen was 33% van de aanstellingen illegaal, voor de Franstaligen 62%. Het

⁵ Het gaat hier over dossiers, niet over aangeworven personen. Een persoon kan meerdere dossiers hebben. Maar wellicht zal het aantal dossiers niet wezenlijk afwijken van het aantal personen waarover het gaat. Daarnaast moet er ook op gewezen worden dat het werkelijke aantal dossiers hoger ligt. Sommige gemeenten sturen immers, tegen de wet in, helemaal geen (Watermaal-Bosvoorde) en wellicht enkele anderen slechts gedeeltelijk hun aanwervingsdossiers van personeel door naar de vice-gouverneur. Deze laatste stelt zelf: “*Het quasi totaal ontbreken van gegevens voor sommige gemeenten wijst erop dat niet alle gemeenten even zorgvuldig hun wettelijke verplichtingen inzake het voorleggen van deze beslissingen aan de vice-gouverneur nakomen.*” Cfr. *Verslag...*, p. 79.

⁶ De Raad van State heeft meermaals gesteld dat het invoeren van de continuïteit van de dienst geen reden is om de taalwetgeving naast zich neer te leggen. Bvb. arrest van de Raad van State nr. 118.134 van 8 april 2003, blz. 11.

⁷ *Verslag...*, p. 62.

aantal **illegale benoemingen ligt voor wat de Franstalige ambtenaren** betreft dus een **flink stuk hoger dan bij de Vlaamse ambtenaren**. Bovendien is de impact daarvan op de dienstverlening veel groter omdat het contingent Franstalige ambtenaren veel groter is dan het contingent Vlaamse ambtenaren.

Totalen 2012 volgens statuut. Voor wat de situatie per statuut betreft ziet het beeld er als volgt uit.

Voor de statutairen zijn 573 personeelsleden legaal benoemd (117 N en 456 F), maar 45 (of 7,3%) personeelsleden illegaal (0 N en 45 F). Het **aantal illegale benoemingen blijft voor de statutairen voorlopig dus beperkt tot iets minder dan 1 op 10**. Toch is ook hier reden tot ongerustheid. Het is **pas heel recent dat op statutair vlak op ruimere schaal (Franstalige) illegale benoemingen worden verricht**. De vice-gouverneur stelde hierover in zijn jaarverslag 2011: *“Wel zien we dat in 2011 het aantal statutaire aanstellingen dat bij gebrek aan taalbrevet moest worden geschorst, een veel hoger aantal (43) en percentage (12%) bereikte dan in de vorige jaren. In 2010 dienden slechts 23 (7%) van de statutaire aanstellingen geschorst te worden en in 2009 slechts 8 (2,4%).”*⁸ In zijn besluiten stelde hij voor 2011 dan ook: *“De belangrijkste negatieve evolutie is de toename van het aantal beslissingen inzake statutaire personeelsleden dat niet conform de bestuurstaalwetgeving is.”*⁹ Ook in 2012 blijft deze trend dus aanwezig, zij het procentueel (maar *niet* in absolute getallen!) op een iets lager niveau. De Franstalige politici beweren al decennia, tegen de taalwet en de rechtspraak in, dat contractuelen niet onderworpen zouden zijn aan de taalwet en overtreden daar dan ook al lang op grote schaal de taalwet. **De laatste jaren laten de Franstaligen de maskers volledig vallen en wordt voortaan ook op het vlak van de vastbenoemden de taalwet op ruimere schaal ongegeneerd geschonden.**

Voor wat de contractuelen betreft, krijgen we het omgekeerde beeld en is de situatie, zoals al vele jaren, **dramatisch**. Slechts 150 (13,5%) van de 1108 aanstellingen is legaal. Anders gesteld: **bijna 9 van de 10 contractuele aanstellingen zijn illegaal**. Bij de Vlamingen is ‘nog’ 32,7% van de contractuele aanstellingen legaal; bij de Franstaligen echter nauwelijks 11,3%.

b. Intrekking van beslissingen

Wanneer de vice-gouverneur een beslissing van een gemeente wegens niet-conformiteit met de taalwet schorst, kan deze gemeente deze beslissing intrekken. Dat gebeurt echter bijna nooit. Van de 667 geschorste dossiers werden er door de gemeenten 18 ingetrokken. Dat is 2,7%.¹⁰ In de praktijk kan dus worden gesteld dat **bijna geen enkel besluit omtrent illegale aanstellingen door de gemeenten wordt ingetrokken**. De gemeenten beschouwen het dus als de normaalste zaak dat zij de taalwet kunnen en mogen overtreden.

c. Vernietigingen door de Brusselse minister bevoegd voor de plaatselijke besturen

⁸ *Verslag van de vice-gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad voor het jaar 2011*, onuitgegeven verslag, p. 9.

⁹ *Verslag van de vice-gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad voor het jaar 2011*, onuitgegeven verslag, p. 82.

¹⁰ *Verslag...*, p. 19.

Totalen 2012. Vervolgens is het aan de voogdijoverheid om deze beslissingen te vernietigen. Zoals eerder gesteld is dit een wettelijke verplichting voor de voogdij en geen keuzeoptie. Van **geen enkele** door de vice-gouverneur geschorste beslissing, werd hem meegedeeld dat zij door de voogdijoverheid werd **vernietigd**.¹¹ De vice-gouverneur voegt er wel aan toe dat de voogdijoverheid hem niet altijd in kennis stelt van dossiers die door haar worden vernietigd. Desalniettemin kan worden besloten dat de **voogdijoverheid hier totaal in gebreke blijft en een van de hoofdverantwoordelijken is voor de totale uitholling van de toepassing van de taalwetgeving** door de Brusselse plaatselijke besturen.

Totalen in historisch perspectief. Zoals onder meer uit onderstaande tabel blijkt, is het een historisch gegeven dat de voogdijoverheid zo goed als geen enkel benoemingsdossier dat in strijd is met de taalwet vernietigt.

Tabel 2. Percentage door de Brusselse minister bevoegd voor plaatselijke besturen vernietigde besluiten van gemeenten die door de vice-gouverneur waren geschorst 2008-2012¹²

2008	0%
2009	0%
2010	0%
2011	0%
2012	0%

2. De afzonderlijke gemeenten

Het **beeld per gemeente is erg variërend**, zoals tabellen 3 en 4 aantonen.

Tabel 3. Benoemingen in de afzonderlijke Brusselse gemeenten in 2012, aantal dossiers en percentage illegale benoemingen

Gemeente	Aantal dossiers	percent illegaal
Anderlecht	165	42,4%
Brussel	255	52,2%
Elsene	227	50,2%
Etterbeek	141	63,8%
Evere	91	51,6%
Ganshoren	7	71,4%
Jette	49	77,6%
Koekelberg	32	62,5%
Oudergem	51	52,9%
Schaarbeek	149	70,5%
Sint-Agatha-Berchem	10	100%
Sint-Gillis	111	96,4%
Sint-Jans-Molenbeek	99	35,4%
Sint-Joost-ten-Node	73	75,3%
Sint-Lambrechts-Woluwe	34	82,4%
Sint-Pieters-Woluwe	24	83,3%

¹¹ *Verslag...*, p. 20.

¹² Op basis van de verslagen van de vice-gouverneur voor de jaren 2008-2012.

Ukkel	107	37,4%
Vorst	101	60,4%
Watermaal-Bosvoorde	0	?

Tabel 4. Procentueel aantal illegale benoemingen in de afzonderlijke Brusselse gemeenten in 2012, gegroepeerd volgens aantal gemeenten per schijf van 10%¹³

% illegale benoemingen	Aantal gemeenten
0-10%	0
10,1-20%	0
20,1-30%	0
30,1-40%	2
40,1-50%	1
50,1-60%	4
60,1-70%	3
70,1-80%	4
80,1-90%	2
90,1-100%	2

Alle Brusselse gemeenten komen zwaar tekort wat het naleven van de taalwet betreft. Maar toch zijn er belangrijke verschillen te noteren. In slechts 3 van de 18 gemeenten is meer dan de helft van de aanstellingen in overeenstemming met de taalwet; in de 16 andere gemeenten is meer dan de helft van de aanstellingen illegaal. Binnen deze groep is de omvang van het aantal illegale aanstellingen nog vrij uiteenlopend, met als recordhouder Sint-Agatha-Berchem, waar 100% van alle aanstellingen in 2012 illegaal was. Deze vrij uiteenlopende resultaten tonen aan dat sommige gemeenten er wel degelijk gedeeltelijk in slagen om tweetalige personeelsleden aan te werven. Het argument van de Franstaligen dat er geen tweetaligen te vinden zijn en dat zij dus genoodzaakt zijn om voor de continuïteit van de dienst eentaligen aan te werven, wordt hiermee toch wel voor een stuk ontkracht. **Bij veruit de meeste gemeenten moet in alle geval een absolute onwil worden vastgesteld om inspanningen te doen om tweetaligen aan te werven.** Het op dit vlak onbestaande toezicht van de voogdijoverheid is daar zonder twijfel niet vreemd aan.

B. De OCMW's

1. Globaal beeld

a. Schorsingen door de vice-gouverneur

Totalen 2012. In 2012 kwamen er 1732 dossiers van aanstellingen door de OCMW's binnen bij de vice-gouverneur. Daarvan waren er slechts 351 in overeenstemming met de taalwet en niet minder dan 1381 was illegaal. Dat betekent dat **79,7% van alle dossiers illegaal** was. Toch schorste de vice-gouverneur slechts 593 van de 1381 illegale dossiers, dat is zo'n 34,1% van alle dossiers, net iets minder dan voor de gemeenten. Tegen de wet in liet hij 788 illegale dossiers (45,5%) ongemoeid voor "*tewerkstellingen van zeer korte duur om de continuïteit van de dienst te verzekeren*".

¹³ Over Watermaal-Bosvoorde zijn geen gegevens beschikbaar omdat deze gemeente weigert haar dossiers over te maken aan de vice-gouverneur.

Totalen in historisch perspectief. In historisch perspectief (tabel 5) blijkt 2012 aan te sluiten bij de trend die in de jaren 2009-2011 werd ingezet, waarin een **lichte terugval** te noteren valt van het aantal illegale aanstellingen in de Brusselse OCMW's, na de historische records die in de jaren 2004-2008 werden geregistreerd. Uiteraard **blijft het aantal illegale aanstellingen absoluut onaanvaardbaar hoog.**

Tabel 5: percentage illegale aanstellingen in de Brusselse OCMW's 1995-2012¹⁴

Jaar	% illegale aanstellingen
1995	36%
1996	50%
1997	44%
1998	73%
1999	75%
2000	69%
2001	82%
2002	81%
2003	82,50%
2004	88%
2005	90%
2006	91%
2007	87%
2008	91%
2009	86%
2010	86%
2011	85%
2012	80%

Totalen 2012 per taalgroep. Net zoals voor de gemeenten noteren we hier vergelijkbare verhoudingen in het aantal illegale aanstellingen als we ze per taalgroep opsplitsen. **Bij de Vlamingen is 37,9% van de aanstellingen illegaal, bij de Franstaligen niet minder dan 83,2%.** Voor beide groepen ligt dat hoger dan voor de gemeenten, maar vooral bij de Franstaligen is het verschil groter. Wat we voor de gemeenten konden vaststellen, is hier nog meer van toepassing: door het absolute overwicht van de Franstaligen in de OCMW's, is de impact ervan op de dienstverlening voor de Nederlandstaligen hierdoor zeer negatief.

Totalen 2012 volgens statuut. Bij de statutairen zijn veruit de meeste benoemingen in de OCMW's merkwaardig genoeg nog altijd legaal: 313 statutaire aanstellingen (74 N en 239 F) zijn legaal en slechts 9 (0 N en 9 F) of 2,8% is illegaal. **Op dit vlak doen de OCMW's het (voorlopig) dus nog beter dan de gemeenten.**

Het is bijgevolg op het vlak van de contractuelen dat het hek al jarenlang helemaal van de dam is. Van de 1410 contractuele aanstellingen (58 N en 1352 F) zijn er slechts 38 (8 N en 30 F), of 2,7% in overeenstemming met de taalwet. **97,3% van de contractuelen in de OCMW's werden in 2012 dus in strijd met de taalwet aangeworven.**

¹⁴ *Verslag...*, p. 63.

b. Intrekking van beslissingen

Van de 593 door de vice-gouverneur geschorste beslissingen werden er zegge en schrijve **2 (twee of 0,3%) door de OCMW's ingetrokken**.¹⁵ Ook de OCMW's vinden het bijgevolg absoluut geoorloofd zich niets aan te trekken van de taalwetgeving.

c. Vernietigingen door de Brusselse collegeleden bevoegd voor de plaatselijke besturen

Totalen 2012. De vice-gouverneur geeft in zijn jaarverslag te kennen dat hij van geen enkele vernietiging door de twee collegeleden van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) kennis heeft. Ook hier **blijft de toezichthoudende overheid dus helemaal in gebreke**.

Totalen in historisch perspectief. Net zoals bij de gemeenten kan worden vastgesteld dat het **vernietigingsbeleid van onwettige aanstellingen** door de collegeleden van de GGC **nagenoeg onbestaande** is.

*Tabel 6. Percentage door de collegeleden van de GGC vernietigde besluiten van OCMW's die door de vice-gouverneur waren geschorst 2008-2012*¹⁶

2008	0,1%
2009	0,2%
2010	0%
2011	0%
2012	0%

2. De afzonderlijke OCMW's

Tabel 7. Aanstellingen in de afzonderlijke Brusselse OCMW's in 2012, aantal dossiers en percentage illegale aanstellingen

OCMW	Aantal dossiers	percent illegaal
Anderlecht	34	61,8%
Brussel	468	69,7%
Elsene	102	73,5%
Etterbeek	94	95,7%
Evere	50	56,0%
Ganshoren	72	87,5%
Jette	43	86,1%
Koekelberg	21	42,9%
Oudergem	39	94,9%
Schaarbeek	188	94,7%
Sint-Agatha-Berchem	30	80,0%
Sint-Gillis	66	92,4%
Sint-Jans-Molenbeek	140	71,4%
Sint-Joost-ten-Node	59	76,3%

¹⁵ *Verslag...*, p. 19.

¹⁶ Op basis van de jaarverslagen van de vice-gouverneur over de jaren 2008-2012.

Sint-Lambrechts-Woluwe	40	97,5%
Sint-Pieters-Woluwe	30	70,0%
Ukkel	118	82,2%
Vorst	99	96,0%
Watermaal-Bosvoorde	39	82,0%

Tabel 8. Procentueel aantal illegale aanstellingen in de afzonderlijke Brusselse OCMW's in 2012, gegroepeerd volgens aantal OCMW's per schijf van 10%

% illegale aanstellingen	Aantal OCMW's
0-10%	0
10,1-20%	0
20,1-30%	0
30,1-40%	0
40,1-50%	1
50,1-60%	1
60,1-70%	3
70,1-80%	4
80,1-90%	4
90,1-100%	6

In vergelijking met de gemeenten is het beeld voor de OCMW's zoals te verwachten een stuk negatiever. **Een grote meerderheid van de OCMW's overtreedt op de meest flagrante wijze de taalwet** door als regel in essentie eentaligen aan te werven en als uitzondering op de regel tweetaligen. Slechts één OCMW, met name dat van Koekelberg, slaagt erin om meer dan de helft van zijn aanwervingen conform de taalwet te doen verlopen. Alle andere OCMW's blijven daar meestal zeer ver in achter. Voor 14 van de 19 OCMW's is meer dan 7 op de 10 aanwervingen illegaal. Ook hier toont het voorbeeld van Koekelberg aan dat, wanneer er inspanningen worden gedaan, het ook in de OCMW's absoluut niet onmogelijk is om heel wat personeel aan te werven conform de taalwetgeving. De mythe dat er geen tweetaligen gevonden kunnen worden, wordt dus ook voor de OCMW's door dit ene voorbeeld in belangrijke mate ontkracht.

II. De verdeling van de betrekkingen over de taalgroepen

Wetgevende bepalingen: concreet moet er voor de hogere betrekkingen pariteit zijn. Voor de lagere betrekkingen moet minstens 25% van de betrekkingen aan elke taalgroep toekomen.¹⁷

A. De gemeenten

1. De hogere betrekkingen

¹⁷ "Art. 21, § 7. Bij de werving van hun personeel dienen de besturen van de gemeenten en die van de openbare personen die aan de gemeenten ondergeschikt zijn, ten minste 50 % van de te begeven betrekkingen in gelijke mate te verdelen over de beide taalgroepen.

Onverminderd de bepalingen van artikel 68, lid 1, moeten, ten laatste tien jaar na 1 september 1963, de betrekkingen die gelijk aan of hoger zijn dan die van afdelingschef, in gelijke mate, bezet worden door ambtenaren van beide taalgroepen."

De vice-gouverneur verstrekt hierover een aantal cijfers,¹⁸ maar voor een aantal gemeenten zijn die **gegevens (sterk) verouderd** en dus in feite niet (meer) relevant om vast te stellen of de voorgeschreven pariteit momenteel (2012) nog wordt nageleefd. Het beeld ziet er als volgt uit:

Tabel 9: overzicht van de datering van de gegevens omtrent de pariteit voor hogere betrekkingen in de gemeenten in het jaarverslag 2012 van de vice-gouverneur, groepering per jaartal

Jaar stand van zaken cijfergegevens pariteit	Aantal gemeenten
2013:	4
2012:	10
2011:	0
2010:	2
2009:	1
2006:	2

Voor 14 van de 19 gemeenten zijn de gegevens actueel tot redelijk actueel. Voor de 5 andere gemeenten is het risico reëel dat de gegevens niet meer actueel zijn. Onze analyse wordt dan ook met het nodige voorbehoud gegeven voor wat de actuele stand van zaken (2012) ervan betreft.

Tabel 10. Verdeling van de hogere betrekkingen in de Brusselse gemeenten

Gemeente	NL abs	NL %	F abs	F%	jaar gegevens
Anderlecht	14	48%	15	52%	2012
Brussel	36	50%	36	50%	2013
Elsene	7	41%	10	59%	2010
Etterbeek	2	18%	9	82%	2013
Evere	3	37%	5	63%	2012
Ganshoren	1	14%	6	86%	2012
Jette	7	41%	10	59%	2010
Koekelberg	1	33%	2	67%	2006
Oudergem	3	50%	3	50%	2013
Schaarbeek	11	37%	19	63%	2012
Sint-Agatha-Berchem	3	43%	4	57%	2012
Sint-Gillis	1	8%	13	92%	2010
Sint-Jans-Molenbeek	6	46%	7	54%	2012
Sint-Joost-ten-Node	2	67%	1	33%	2012
Sint-Lambrechts-Woluwe	4	22%	14	78%	2006
Sint-Pieters-Woluwe	3	30%	7	70%	2012
Ukkel	12	52%	11	48%	2012
Vorst	4	50%	4	50%	2009
Watermaal-Bosvoorde	1	20%	4	80%	2012

¹⁸ *Verslag...*, p. 75.

Totaal 121 40% 180 60% -

Slechts in 3 van de 19 gemeenten wordt de voorgeschreven pariteit gerespecteerd. In 6 andere gemeenten kan worden gesteld dat dit bij benadering het geval is. Het betreft hier gemeenten met een oneven aantal topfuncties, waarbij uit de aard der dingen geen volslagen pariteit kan worden bereikt en het verschil in aantal functies verdeeld over de taalgroepen niet groter dan 1 is. In 2 van deze 6 gemeenten zijn de Nederlandstaligen in het voordeel; in de 4 andere gemeenten de Franstaligen. **Voor de hogere betrekkingen wordt in bijna de helft van de Brusselse gemeenten de voorgeschreven pariteit dus min of meer nageleefd.** Daarnaast zijn er 10 gemeenten waar dat niet het geval is. In deze **10 gemeenten zijn de Vlamingen daarentegen ondervertegenwoordigd.** Dikwijls is deze ondervertegenwoordiging veeleer uitgesproken, zodat er niet meer sprake kan zijn van een tijdelijk onevenwicht, maar wel van een **bewust beleid om de pariteitsregel niet na te leven.** Globaal genomen komen we daardoor uit op een verhouding van 60 F en 40 N. Een duidelijke scheeftekening, hoewel nog niet erg flagrant. Toch worden hierdoor **29 topbetrekkingen aan de Vlamingen onthouden** ten voordele van Franstaligen.

2. De lagere betrekkingen

Voor de lagere betrekkingen geeft de vice-gouverneur in geen enkel van zijn jaarverslagen cijfers over een verdeling over de taalgroepen. Aangezien de wetgever stelt dat minstens 25% “*van de te begeven betrekkingen*” aan elke taalgroep moet toekomen, betekent dit in de praktijk dat sinds de inwerkingtreding van deze bepaling in 1963 er door de gemeenten tellingen hadden moeten worden bijgehouden van de betrekkingen die zij hebben opgesteld en dat hiervan cumulatief de optelling had moeten worden gemaakt om te kunnen bepalen of deze verhoudingen in acht worden genomen. Voor zover we weten werden deze tellingen evenwel niet bijgehouden. Ook naar de actuele stand van zaken met betrekking tot de werkelijke taalverhoudingen in het personeelsbestand van de Brusselse gemeenten is het raden, vermits dit angstvallig geheim wordt gehouden. Men kan echter wel een **benaderend beeld** van de taalverhoudingen krijgen **op basis van de dossiers die bij de vice-gouverneur jaarlijks worden ingediend.**¹⁹ In onderstaande tabellen geven we daarvan een overzicht voor het jaar 2012.

Tabel 11. In 2012 bij de vice-gouverneur ingekomen dossiers per gemeente, opgedeeld per taalgroep (absoluut en in percent)

Gemeente	NL abs	NL%	F abs	F%	Totaal
Anderlecht	28	17,0%	137	83,0%	165
Brussel	50	19,6%	205	80,4%	255
Elsene	18	8,0%	209	92,1%	227
Etterbeek	7	5,0%	134	95,0%	141
Evere	28	30,8%	63	69,2%	91
Ganshoren	0	0,0%	7	100,0%	7
Jette	10	20,4%	39	79,6%	49
Koekelberg	2	6,3%	30	93,8%	32
Oudergem	4	7,8%	47	92,2%	51

¹⁹ Er moet wel aan worden herinnerd dat de cijfers die de vice-gouverneur geeft, slaan op dossiers en niet op aantal personeelsleden. Voor eenzelfde personeelslid kunnen in hetzelfde jaar meerdere dossiers bij de vice-gouverneur zijn ingediend. Wellicht zijn de afwijkingen tussen beide categorieën evenwel niet erg groot.

Schaarbeek	16	10,7%	133	89,3%	149
Sint-Agatha-Berchem	1	10,0%	9	90,0%	10
Sint-Gillis	8	7,2%	103	92,8%	111
Sint-Jans-Molenbeek	22	22,2%	77	77,8%	99
Sint-Joost-ten-Node	7	9,6%	66	90,4%	73
Sint-Lambrechts-Woluwe	2	5,9%	32	94,1%	34
Sint-Pieters-Woluwe	4	16,7%	20	83,3%	24
Ukkel	13	12,1%	94	87,9%	107
Vorst	10	9,9%	91	90,1%	101
Watermaal-Bosvoorde	?	?	?	?	?
Totaal	230	13,3%	1496	86,7%	1726

Tabel 12. Synthese van tabel 11, per schijven van 10%

% aandeel VL	aantal gemeenten
0%	1
0,1-5%	1
5,1-10%	8
10,1-15%	2
15,1-20%	3
20,1-25%	2
25+ %	1
Geen gegevens	1

Uit deze gegevens mag blijken dat er **voor de verdeling van de lagere betrekkingen grote scheeftrekkingen plaatsgrijpen**. Slechts in 1 van de 19 gemeenten kregen de Vlamingen (iets meer dan) het hen wettelijk voorgeschreven minimumaandeel van 25% van de jobs toegewezen. In de meeste gemeenten wordt dit minimumaandeel evenwel op verre na niet bereikt. Integendeel, in de meeste gemeenten komen de Vlamingen nauwelijks aan bod. Dat blijkt ook uit de totalen. In zijn globaliteit **kregen de Vlamingen in 2012 slechts 13% van de te begeven lagere betrekkingen in de Brusselse gemeenten, nauwelijks de helft van het absolute minimum dat hen wettelijk gezien moet toekomen**. De Vlamingen kregen 230 jobs, maar 201,5 jobs die hen minstens eveneens moesten toekomen, werden hen niet gegund en aan Franstaligen gegeven.

We herinneren eraan dat het hier slechts over de aanwervingen in 18 Brusselse gemeenten gaat *in één enkel jaar* en niet om de voltallige personeelsformatie van deze gemeenten. Moest deze laatste in rekening kunnen worden gebracht, dan zal daaruit blijken dat de Vlamingen, tegen de wet in, in de Brusselse gemeenten wellicht duizend of meer betrekkingen worden onthouden. Bij gebrek aan recente gegevens kan dit evenwel niet zwart op wit worden aangetoond.

B. De OCMW's

1. De hogere betrekkingen

Nog meer dan voor de gemeenten het geval is, zijn de gegevens die de vice-gouverneur per OCMW verstrekt over de stand van zaken omtrent de verdeling van de betrekkingen op de hogere niveaus gedateerd.

Tabel 13: overzicht van de datering van de gegevens omtrent de pariteit voor hogere betrekkingen in de OCMW's in het jaarverslag 2012 van de vice-gouverneur, groepering per jaartal

Jaar stand van zaken cijfergegevens pariteit	Aantal OCMW's
2013:	10
2012:	1
2011:	0
2010:	1
2006:	1
2004:	1
2001:	1
2000:	1
Geen datum opgegeven:	3

Van 3 gemeenten wordt niet vermeld van welk jaar de gegevens dateren. De oudste gedateerde gegevens dateren van 2000, dat is dus van 13 jaar geleden (!). De jongste gegevens zijn van 2013. Voor 11 OCMW's mogen de gegevens als actueel worden beschouwd; voor de 8 overblijvende OCMW's is dat niet het geval, waarbij in een aantal gevallen de gegevens als sterk verouderd moeten worden beschouwd. Ook onderstaande analyse moet dan ook met het nodige voorbehoud worden gegeven voor wat de actuele stand van zaken (2012) ervan betreft.

Tabel 14. Verdeling van de hogere betrekkingen in de Brusselse OCMW's

OCMW	NL abs	NL %	F abs	F%	jaar gegevens
Anderlecht	3	43%	4	57%	2004
Brussel	15	48%	16	52%	2001
Elsene	3	37%	5	63%	2013
Etterbeek	2	50%	2	50%	2000
Evere	1	50%	1	50%	2013
Ganshoren	2	40%	3	60%	?
Jette	3	50%	3	50%	2013
Koekelberg	1	50%	1	50%	2013
Oudergem	0	0%	2	100%	?
Schaarbeek	14	56%	11	44%	2013
Sint-Agatha-Berchem	1	50%	1	50%	2013
Sint-Gillis	1	17%	5	83%	2013
Sint-Jans-Molenbeek	6	50%	6	50%	2010
Sint-Joost-ten-Node	1	25%	3	75%	2006
Sint-Lambrechts-Woluwe	0	0%	5	78%	2013
Sint-Pieters-Woluwe	1	25%	3	75%	2013
Ukkel	4	50%	4	50%	2012
Vorst	4	50%	4	50%	2013

Watermaal-Bosvoorde	1	50%	1	50%	?
Totaal	54	41%	79	59%	-

De situatie inzake pariteit voor de hogere betrekkingen is iets beter in de OCMW's dan in de gemeenten. In 9 van de 19 OCMW's wordt de voorgeschreven pariteit effectief bereikt. Daarnaast zijn er nog 3 andere OCMW's waar dat bij benadering het geval is. Het betreft hier OCMW's met een oneven aantal topfuncties, waarbij uit de aard der dingen geen volslagen pariteit kan worden bereikt en het verschil in aantal functies verdeeld over de taalgroepen niet groter dan 1 is. In elk van deze 3 OCMW's zijn de Franstaligen in het voordeel. **Voor de hogere betrekkingen wordt in bijna twee derde van de Brusselse OCMW's de voorgeschreven pariteit dus min of meer nageleefd.** Daarnaast zijn er 7 OCMW's waar dat niet het geval is. In 1 OCMW (Schaarbeek) zijn de Vlamingen lichtjes oververtegenwoordigd. In de 6 overblijvende OCMW's zijn de Franstaligen uitgesproken oververtegenwoordigd. In deze laatste gevallen kan er bijgevolg geen sprake meer zijn van een tijdelijk onevenwicht, maar wel van een **bewust beleid om de pariteitsregel niet na te leven.** Globaal genomen komen we daardoor uit op een verhouding van 59 F en 41 N. Een duidelijke scheeftekening, hoewel ook hier niet erg flagrant. Toch worden hierdoor 11,5 **topbetrekkingen aan de Vlamingen onthouden** ten voordele van Franstaligen.

2. De lagere betrekkingen

Dezelfde opmerkingen die voor de gemeenten werden gemaakt, gelden ook hier. De cijfers zijn de volgende:

Tabel 15. In 2012 bij de vice-gouverneur ingekomen dossiers per OCMW, opgedeeld per taalgroep (absoluut en procentueel)

OCMW	NL abs	NL %	F abs	F%	Totaal
Anderlecht	4	11,8%	30	88,2%	34
Brussel	38	8,1%	430	91,9%	468
Elsene	8	7,8%	94	92,2%	102
Etterbeek	1	1,2%	93	98,9%	94
Evere	8	16,0%	42	84,0%	50
Ganshoren	16	22,2%	56	77,8%	72
Jette	6	14,0%	37	86,0%	43
Koekelberg	2	9,5%	19	90,5%	21
Oudergem	0	0,0%	39	100,0%	39
Schaarbeek	4	2,1%	184	97,9%	188
Sint-Agatha-Berchem	5	16,7%	25	83,3%	30
Sint-Gillis	1	1,5%	65	98,5%	66
Sint-Jans-Molenbeek	22	15,7%	118	84,3%	140
Sint-Joost-ten-Node	6	10,2%	53	89,8%	59
Sint-Lambrechts-Woluwe	1	2,5%	39	97,5%	40
Sint-Pieters-Woluwe	3	10,0%	27	90,0%	30
Ukkel	6	5,1%	112	94,4%	118
Vorst	0	0,0%	99	100,0%	99
Watermaal-Bosvoorde	1	2,6%	38	97,4%	39

Totaal	132	7,6%	1600	92,4%	1732
--------	-----	------	------	-------	------

Tabel 16. Synthese van tabel 15, per schijven van 10%

% aandeel NL	aantal OCMW's
0%	2
0,1-5%	5
5,1-10%	5
10,1-15%	3
15,1-20%	3
20,1-25%	1
25+%	0

Uit deze gegevens kan maar één conclusie worden getrokken en dat is dat de **verdeling van de lagere betrekkingen in de OCMW's dramatisch uitvallen voor de Vlamingen**. In slechts één OCMW wordt de minimumverhouding van 25% van de betrekkingen enigszins benaderd, met name in het OCMW van Ganshoren, waar de Vlamingen 22% van de betrekkingen toebedeeld kregen. Voor de rest is het huilen met de pet op. In 2 OCMW's kregen de Vlamingen zelfs geen enkele betrekking toebedeeld. Globaal genomen **kregen de Vlamingen in 2012 nog niet eens 8% van de betrekkingen in de OCMW's, dat is minstens driemaal te weinig dan waar ze wettelijk recht op hebben**. De Vlamingen kregen slechts 132 jobs, dat zijn er niet minder dan 301 te weinig van wat hen minimaal volgens de wet had moeten toekomen.

III. Besluiten

Wat de voorgeschreven **tweetaligheid van de personeelsleden** betreft, wordt de taalwet in die mate overtreden, dat er (al lang) geen sprake meer is van tweetaligheid van de dienst via tweetalige personeelsleden. In de gemeenten beschikte in 2012 **6 op de 10 nieuw aangeworven personeelsleden niet over het nodige attest over hun kennis van de tweede taal**. Dat is een verbetering ten aanzien van de voorgaande jaren, maar dit cijfer blijft onaanvaardbaar hoog. **Voor de OCMW's loopt dit aantal zelfs op tot 8 op de 10 aanwervingen**. Hier is een heel lichte terugval waar te nemen, maar blijft het aantal illegale aanwervingen uiteraard onaanvaardbaar hoog. Het is dan ook niet te verwonderen dat Vlamingen die in contact komen met personeelsleden van de Brusselse plaatselijke besturen heel dikwijls niet of niet op een aanvaardbare manier in hun eigen taal te woord kunnen worden gestaan. Op dit vlak is de **taalwet met andere woorden voor een groot stuk dode letter**.

Hetzelfde geldt voor wat de **verdeling van de betrekkingen over de taalgroepen** betreft. Voor de **hogere betrekkingen** wordt bij wet pariteit voorgeschreven. Deze wordt – ten nadele van de Vlamingen uiteraard – niet gehaald, niet in de gemeenten, noch in de OCMW's. Toch **blijven de scheeftrekkingen** op dat vlak nog enigszins **binnen de perken**, althans voor zover men daar enig zicht op heeft. Voor wat de **lagere betrekkingen** betreft, het gros van de jobs dus, zijn er evenwel **enorme scheeftrekkingen**. **In de gemeenten wordt de Vlamingen bijna de helft van de jobs die hen minimaal toekomen onthouden. In de OCMW's is de situatie nog veel dramatischer. Daar wordt de Vlamingen niet eens één derde toegekend van waar ze minimaal wettelijk recht op hebben**.

Voor de OCMW's en de gemeenten samen kan voor **2012** alvast worden vastgesteld dat hen niet minder dan 502 jobs uit de lagere kaders werden ontstolen waar ze wettelijk recht op hebben. Neem daarbij nog het 40-tal jobs uit de topkaders en we komen tot **niet minder dan 543 jobs die de Vlamingen moeten derven.**

Daarbij moet erop worden gewezen dat het hier slechts gaat om een momentopname inzake de aanwervingen *voor het jaar 2012 alléén* en niet om de totale personeelsbezetting van de Brusselse gemeenten en OCMW's. Er kan evenwel geen twijfel over bestaan dat wanneer de **werkelijke personeelsformaties** in kaart zouden kunnen worden gebracht, hieruit zou blijken dat **de Vlamingen ettelijke duizenden betrekkingen die hen bij wet toekomen in de Brusselse gemeenten en OCMW's worden ontstolen.**

De Vlamingen worden met andere woorden permanent en op grootschalige wijze gerold in Brussel. Maar er is geen haan die ernaar kraait...

IV. Politieke maatregelen zijn nodig

Het verslag van de vice-gouverneur toont dus nog maar eens aan wat al langer gekend is: de **taalwet wordt in Brussel door de plaatselijke besturen op geen enkele wijze nageleefd.** De gevolgen daarvan voor de Vlamingen zijn dramatisch: er is zo goed als geen tweetaligheid van de dienst en er worden duizenden betrekkingen aan de Vlamingen ontstolen.

De redenen waarom dit zo is, zijn eveneens gekend en worden andermaal bevestigd in deze analyse van het jaarverslag van de vice-gouverneur. **De voogdij, die bij de Brusselse regeringsinstanties ligt, is onbestaande.** De voogdijoverheid vernietigt, tegen de wet en de rechtspraak van de Raad van State in, geen enkele door de vice-gouverneur geschorste illegale aanstelling. En zelfs de vice-gouverneur laat, eveneens tegen de wet in, een belangrijk deel van de illegale aanstellingen die hij moet schorsen, onbestraft passeren. **Ook blijkt hoe zwak de vice-gouverneur staat om zijn controleopdrachten tot een goed einde te brengen.** Voor wat de controle over de tweetaligheid van de ambtenaren betreft, is het duidelijk dat een aantal plaatselijke besturen niet alle aanstellingsdossiers naar de vice-gouverneur doorsturen. Voor wat de controle op de correcte verdeling van de betrekkingen over de taalgroepen betreft, beschikt de man in veruit de meeste gevallen zelfs niet over de meest elementaire informatie om deze te kunnen uitoefenen. Voor de hogere betrekkingen beschikt hij in veel gevallen enkel over gedateerde gegevens die geen actuele stand van zaken geven over de werkelijke taalverhoudingen op dat vlak. Voor de lagere betrekkingen is de situatie nog veel erger. Daar beschikt de vice-gouverneur niet eens over de meest elementaire gegevens; hij beschikt over helemaal niets om na te gaan of aan elke taalgroep wel minstens één vierde van de betrekkingen werd begeven. Het ligt dan ook voor de hand, zoals ook uit zijn jaarverslagen blijkt, dat de vice-gouverneur geen enkele aanstelling heeft geschorst wegens het niet naleven van de voorgeschreven taalverhoudingen. **Dit alles maakt dat de plaatselijke besturen vrij spel hebben om de taalwet naar hartenlust met de voeten te treden, steeds ten nadele van de Vlamingen.** Hun Franstalige bestuurders maken daar dan ook gretig gebruik van, want niemand legt hen een strobreed in de weg.

Om daaraan paal en perk te stellen, is bijgevolg wetgevend ingrijpen noodzakelijk. Want vergeten we niet dat ook de federale overheid hier haar verantwoordelijkheid ontloopt. Het is immers de federale overheid die bevoegd is over de taalwetgeving in Brussel. Het is dus zij, wanneer zij vaststelt dat de wetgevende bepalingen niet worden nageleefd en de bestaande controle- en sanctioneringsmechanismen niet voldoen, die deze mechanismen kan en moet

veranderen. Er werd tot op heden evenwel geen enkel begin van initiatief in die zin genomen, niet door de regering, noch door de meerderheidspartijen, zelfs niet door de N-VA.

Het Vlaams Belang heeft ter zake wel reeds de nodige wetsvoorstellen ingediend.²⁰ Wij stellen, kort samengevat, volgende voorstellen voor om aan deze grove schendingen van de taalwet een einde te stellen:

- In allereerste instantie **moet de voogdij inzake taalaangelegenheden die momenteel bij de Brusselse regeringsinstanties berust** (Brusselse hoofdstedelijke regering, college van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) **aan hen worden onttrokken**.
- De bevoegdheden van de vice-gouverneur moeten daarentegen worden uitgebreid. Het Vlaams Belang pleit ervoor om, naast de schorsingsbevoegdheid, ook de **vernietigingsbevoegdheid toe te kennen aan de vice-gouverneur**.
- Het is daarbij belangrijk de functie van vice-gouverneur volledig aan de Brusselse instanties te onttrekken. Momenteel staat ook deze immers onder voogdij van de Brusselse instanties, wat onder meer verklaart waarom hij een deel illegale aanstellingen de voorbije jaren niet heeft geschorst. **De vice-gouverneur moet terug over de hele lijn een federale ambtenaar worden** die onder voogdij komt te staan van de federale minister van Binnenlandse Zaken.
- Om de vice-gouverneur te responsabiliseren over zijn toezichtsbeleid is het ook nodig hem **jaarlijks te laten rapporteren aan het federale parlement** (nu doet hij dat zonder wettelijke basis aan de Brusselse regering). Zo heeft de volksvertegenwoordiging zicht op een stand van zaken van de taalsituatie in de Brusselse plaatselijke besturen en op het beleid van de vice-gouverneur.
- Voorts stelt het Vlaams Belang een paar **verduidelijkingen van de taalwet** voor. Zo moet bijvoorbeeld de controle op de correcte verdeling van de betrekkingen praktisch mogelijk worden gemaakt door bij elk aanstellingsdossier een geactualiseerde tabel te voegen met de werkelijke personeelsbezetting op dat moment.
- Om te voorkomen dat plaatselijke besturen nalaten hun aanstellingsdossiers ter controle door te sturen naar de vice-gouverneur, moet de wetgever hierop de nietigheid van dergelijke aanstellingen invoeren.
- Het Vlaams Belang pleit tenslotte ook voor een **uitbreiding** (of beter voor een herstel) van het **toepassingsgebied van de controle van de vice-gouverneur over de Brusselse politiezones en de ziekenhuizen van de IRIS-structuur**. Deze vallen daar momenteel in de praktijk immers volledig buiten.

Bart Laeremans
Senator

Dominiek Lootens
Brussels volksvertegenwoordiger

²⁰ Senaat, zitting 2011-2012, stukken, *Wetsvoorstel tot wijziging van de provinciewet en van de wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, teneinde de naleving en de controle op de naleving van de taalwet in bestuurszaken in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad te verbeteren, inzonderheid wat het toezicht op het personeelsbeleid van de lagere besturen betreft* (stuk 5-1350) en *Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, teneinde de naleving en de controle op de naleving van de taalwet in bestuurszaken in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad te verbeteren, inzonderheid wat het toezicht betreft op het personeelsbeleid van de lagere besturen* (stuk 5-1351).